Järnhälen.

Av Jack London
En roman om miljonernas makt

(Forts. fr. föreg. nr.)

Vi hade alla tagit plats, då miss Brentwood förde in Ernest. De gingo genast längst fram i rummet, därifrån Ernest skulle tala. Han var klädd i frackkostym, och med sina breda skuldror och sitt kungliga huvud såg han mycket ståtlig ut. Han röjde sin vanliga lilla anstrykning av tafatthet, och jag tror, att jag kunnat älska honom bara för den saken. Medan jag såg på honom, blev jag medveten om en djup lycka. Jag kände åter hans händer sluta sig om mina, beröringen av han läppar, och jag kände mig så stolt, att jag tyckte jag måste resa mig upp och ropa ut över det församlade sällskapet: "Han är min! Han har hållit mig i sina armar, och jag, mitt obetydliga jag, har uppfyllt hans storslagna själ, har kunnat utesluta alla andra tankar i hans kungliga hjärna!"

Där framme presenterade miss Brentwood honom för överste Van Gilbert, och jag förstod, att han skulle vara ordförande. Överste Van Gilbert var en framstående bolagsadvokat. Dessutom var han fabulöst rik. Det minsta arvode han skulle vilja bevärdiga sig med att ta i betraktande var hundratusen dollars. Han var en lagens mästare. Lagen var en leksak i hans händer, han formade den likt lera, så som det bäst passade honom. Till sätt och utseende var han en smula gammaldags, men hans fantasi, hans tankar, hans vetande och hans övriga resurser voro lika ungdomliga som den sista lagparagrafen. Hans första framgång var, då han fick Shardwelltestamentet förklarat för ogiltigt.* Den ersättning han erhöll härför gick upp till femhundratusen dollars. Därefter hade hans rykte stigit i höjden som en raket. Han kallades ofta landets främste advokat, och då Förenta Staternas tre förnämsta jurister skulle nämnas, var alltid hans namn med.

Överste Van Gilbert reste sig nu och presenterade Ernest med några få väl valda ord, varunder likväl en lätt ironi skymtades. Hans en smula skämtsamma ton, då han föreställde den sociale reformatorn och medlemmen av arbetarklassen, kom auditoriet att smäle. Det gjorde mig förargad, och jag såg över till Ernest. Hans anblick gjorde mig dubbelt harmsen. Han föreföll inte alls att känna sig träffad av ordförandens milda gäckeri. Ja, vad värre var, han tycktes inte ens lägga märke därtill. Där satt han och såg vänlig, trygg och litet slö ut. Han såg ju rent av dum ut, och för ögonblicket sköt den tanken fram ur min hjärna, att han möjligen kunde känna sig överväldigad av denna lysande församling av makt och intelligens. Sedan skrattade jag för mig själv. Ånej, mig kunde han inte föra bakom ljuset. Men de andra lurade han, alldeles så som han hade lurat miss Brentwood. Hon satt på en stol längst fram, och då och då vände hon huvudet mot någon av sina klubbkamrater och visade dem med ett smäleende sitt gillande över ordförandens tal.

Sedan överste Van Gilbert slutat, reste Ernest sig och började tala. Han började med tämligen låg röst, liksom en smula tveksamt och försynt, och med ett tydligt uttryck av förvirring. Han talade om, att han blivit född inom arbetsklassen och beskrev sin första omgivnings fattigdom och låghet, där kropp och själ blevo lika utsvultna och plågade. Han talade om sina ideal och förhoppningar och sina föreställningar om det paradis, vari överklassen levde. Bland annat sade han:

"Jag visste, att däruppe fanns det osjälviskhet, ädla och rena tankar, ett intellektuellt liv. Jag visste det, därför att jag brukade läsa societetsromaner,* i vilka alla män och kvinnor, med undantag av skurkarna och äventyrerskorna, tänkte vackra tankar, talade sköna ord och utförde ädla handlingar. I få ord sagt, liksom jag insåg, att solen gick upp, så insåg jag också, att inom de höga samhällsklasserna fanns allt det, som var gott och ädelt och skönt och som gav livet värde och gottgjorde människan för allt hennes besvär och för alla hennes lidanden."

Han skildrade vidare sitt liv i fabrikerna, sina lärospån i hovslagareyrket, och hur han stiftade bekantskap med socialisterna. Bland dem sade han sig ha funnit män med skarp och djärv intelligens, evangelii predikare, som blivit utstötta, därför att deras kristendom var för vidhjärtad för att finna nåd för mammonsdyrkarnes ögon, och professorer, som icke kunnat förlika sig med hur universiteten arbetade för att gagna de maktägandes intressen. Socialisterna voro revolutionister, förklarade han, vilka kämpade för att omstörta det nuvarande oförnuftiga samhällssystemet och av dess material uppbygga framtidens förnuftiga och ordnade samhälle. Han sade ännu mycket mera, vilket skulle ta allt för lång tid att beskriva, men jag skall aldrig glömma, hur han beskrev livet bland de revolutionära. Alla tveksamma och reserverade yttranden försvunno. Hans röst blev stark och tillitsfull och lika glödande som han själv. Han formligen utstrålade värme. Han fortfor:

"Bland de revolutionära fann jag också en varm tro på mänskligheten, brinnande idealism, osjälviskhet, uppoffrande kärlek och kraft att uppoffra sig för andra — alla människoandens mest glänsande egenskaper. Livet bland dem var rent, ädelt och fyllt av verksamhet. Jag kom i beröring med stora andar, för vilka livet ägde större värden än dollars och cents, och för vilka ett stackars utsvultet barns klagan betydde mer än all den pomp och ståt, som följer med utvidgade affärsförbindelser och världsvälde. Allt omkring mig var ädel strävan och hjältemodiga ansträngningar, och mina dagar och nätter voro uppfyllda av sol och stjärneljus, och inför mina ögon strålade och glödde den heliga Gral, Kristi Gral — den arma mänskligheten, som så länge lidit och misshandlats, men för att slutligen bli räddad och frälst."

Som jag förut hade sett honom förvandlas, så stod han också nu förvandlad framför mig. Hans panna lyste av den gudomliga eld, som brann inom honom, och ännu klarare strålade hans ögon ur den gloria, som tycktes omsluta honom likt en mantel. Men de andra sågo icke denna gloria, och jag antog, att den framkallats av de tårar av glädje och kärlek, som skymde min blick. I vilket fall som helst, så var mr Wickson, som satt bakom mig, ej det minsta påverkad, ty han utslungade högt och hånfullt det enda ordet: "Utopier!"*

Ernest övergick till att skildra, hur han svingade sig upp i samhället, tills han slutligen kom i beröring med dess främsta män. Han beskrev sina desillusioner på ett sätt, som icke smickrade auditoriet. Han hade häpnat över de högre klassernas låga karaktärsutveckling. Deras liv vittnade icke om godhet och renhet. Han förskräcktes över den själviskhet, han mötte, och vad som förvånat honom allra mest var den oerhörda bristen på intellektuellt intresse. Han kände sig uppskakad av överklassmänniskornas intellektuella underlägsenhet, då han jämförde dem med revolutionisterna. I trots av deras ståtliga kyrkor och väl avlönade prester hade han funnit dessa samhällets furstar, män och kvinnor, grovt materiella. Det var visserligen sannt, att de värdade små ideal och hade vissa moraliska fordringar, men trots dessa små älskvärda intressen var största delen av deras liv vigt åt materialismens tjänst. I alla händelser voro de utan den sanna moralen — åtminstone den som Kristus lärt, men som nu var avskaffad.

"Jag sammanträffade med män," sade han, "som åberopade Fridsfurstens namn i sina kritiker mot kriget, men som satte gevär i händerna på Pinkertongardet,* för att detta skulle kunna skjuta ned arbetarne i deras egna fabriker. Jag träffade män, som voro på det högsta upprörda över brutaliteten vid prisboxningar, men som på samma gång voro delaktiga i förbrytelser att förfalska livsmedel, vilket årligen förorsakade flera små barns död, än någonsin Herodes haft på sitt samvete. Den och den fina och aristokratiska gentlemannen var en viljelös direktör för ett bolag, som i hemlighet stal änkor och faderlösa. En annan, som var samlare av fina praktverk och en beskyddare av litteraturen gav grova mutor till det municipala maskineriet. En redaktör, som i sin tidning tog in annonser om patentmedicin,** kallade mig en usel demagog, emedan jag sade honom, att han aldrig skulle vilja säga sanningen om patentmedicinen i sin tidning. En annan, som med stort allvar och förstånd talade om idealismens skönhet och Guds godhet, hade nyss bedragit sina kamrater i affärer. En annan, som var en kyrkans pelare och med stora summor bidrog till hednamissionen, lät sina kvinnliga affärsbiträden arbeta tio timmar om dagen för svältlön, varigenom han direkt uppmuntrade prostitutionen. En annan, som upprättade lärostolar vid universiteten och lät bygga praktfulla kapell, svor mened för slem vinnings skull. En järnvägskung bröt sitt ord som medborgare, som gentleman och som kristen, då han medgav en hemlig fraktrabatt, och det gjorde han mer än en gång. En senator var en rå och obildad partiledares lydige slav och verktyg.* På samma sätt förhöll det sig med en guvernör och en överdomare, och alla tre reste fritt på järnväg. Jag träffade också den kapitalist, som stod över dem allihop.

"Och så hände det sig, att jag i stället för paradiset befann mig i kommersialismens sandöken. Utom då det gällde affärer, fann jag ingenting annat än inskränktheit och dumhet. Jag fann var härresande självviskhet verksam, ehuru jag fann många, som voro verksamma, då det gällde bedrägeri och all slags ruttenhet. Vad ja gfann var härresande självviskhet och hjärtlöshet och en enorm, allt uppslukande, verksam och praktisk materialism."

Ännu mycket mera berättade Ernest dem om dem själva och sina missräkningar ibland dem. I intellektuellt avseende hade de tråkat ut honom, och i moraliskt och andligt avseende hade han inte känt annat än vämjelse för dem. Han var glad att få återvända till sina revolutionister, som voro rena, ädla och verksamma, vilket kapitalisterna icke voro.

"Och låt mig nu tala med er om revolutionen," sade han.

Men först måste jag säga, att hela denna gruvliga kritik alls ej tycktes ha rört dem. Jag såg mig omkring och fann, att samma överlägsna lugn fortfarande låg kvar på deras ansikten. Och jag påminte mig, vad Ernest förut hade sagt mig: att inga tillvitelser mot deras moral kunde uppskaka dem. Likväl lade jag märke till, att hans djärvhet upprört miss Brentwood. Hon såg förargad och bekymrad ut.

Ernest började med att beskriva revolutionsarmén, och när han uppgav dess styrka (enligt antalet röster vid valen i olika länder) började församlingen visa tecken till oro. Häpenhet avmålade sig på deras ansikten, och de knepo hårt ihop läpparna. Äntligen var stridshandsken kastad. Han talade om socialisternas internationella organisation, som förenade Förenta Staternas en och en halv miljon socialister med den övriga världens, vilka uppgingo till tjugutre och en halv miljoner.

"En dylik revolutionsarmé på tjugufem miljoner," fortfor han, "är något, som måste komma härskarna och de härskande klasserna att stanna och besinna sig en smula. Och arméns fältrop är: 'Ingen pardon!' Vi vilja ha allt ni äga. Vi äro ej nöjda med mindre än alla era ägodelar. Vi vilja ha maktens tyglar och människosläktets öde i våra händer. Här se ni våra händer. De äro starka. Vi ämna ta ifrån er allt, regeringen, era palats och all er lyx, och ni skola få arbeta för ert bröd liksom bonden på åkern och den uthungrade och krokryggige skrivaren i era huvudstäder. Här se ni våra händer. De äro starka händer!"

Och under det han talade, sträckte Ernest ut sina kraftiga armar med de båda starka hovslagarhänderna, vilka grepo omkring sig i luften likt örnklor. Han var som en inkarnation av arbetets ande, då han stod där med händerna utsträckta liksom för att krossa sitt auditorium. Och jag lade märke till en svagt tillbakaryggande rörelse hos dem inför denna hotande revolutionära uppenbarelse. Det vill säga, det var kvinnorna, som hade ryggat tillbaka, icke männen. Dessa tillhörde den verksamma delen av den förmögna klassen, och deras stridslystnad hade vaknat. Ett lågt hotande mummel hördes för ett ögonblick, varefter det åter dog bort. Det var förebudet till ett vredgat rytande, som jag skulle få höra mer än en gång denna kväll — tecknet på djuret inom människan och verkligheten av hennes primitiva passioner. De voro fullkomligt medvetna om att de frambrakt detta ljud. Det var den stora massans omedvetna, ursinniga morrande. Och i denna stund, då jag betraktade deras brutala, förhärdade ansikten och såg glansen i deras ögon, försod ja, att de ej så lätt skulle släppa makten ifrån sig.

(Forts.)

* Att låta förklara testamenten för ogiltiga var något särskilt betecknande för denna tid. Det var ett svårt problem för samlarne av dessa oerhörda förmögenheter att giva dem en god placering efter sin död. Att upprätta testamenten och få dem förklarade för ogiltiga blev ett yrke för sig. De skickligaste testamentsadvokaterna anmodades att sätta upp testamenten, som voro oangripbara. Men t. o. m. dessa testamenten rönte samma öde och ofta just genom de advokater, som upprättat dem. Icke desto mindre fortforo de förmögna att låta upprätta dylika testamenten, ty advokaterna underblåste naturligtvis genom generationer sina klienters illusioner i denna sak, liksom de medeltida alkemisterna sitt bedrägeri angående konsten att göra guld.

* En synnerligen häpnadsväckande och skrattretande litteratur, vilken bibrakte arbetarklassen en ytterligt förvänd uppfattning av de välsituerades liv.

* Denna tids människor voro slavar av talesätt, och deras bundenhet härutinnan förefaller oss ofattbar. Det låg en magik i dessa "slagord" större än i trollkonstnärers förmåga. Deras sinnen voro till den grad orediga och oupplysta, att ett enda ord kunde omintetgöra ett helt livs lärdomar, forskningsresultat och tankearbete. Ett sådant ord var detta "Utopier." Blotta ljudet därav kunde kullkasta varje plan till ekonomisk omvälvning och förbättring, hur snillrikt den än var uppgjord. Den stora massan hemföll till dyrkan av sådana slagord, och deras uppfinnare betraktades som genier.

* Ursprungligen privatdetektiver, som likväl snart blevo kapitalisternas avlönade hantlangare och slutligen övergingo i oligarkiens tjänst.

** Patentmedicin var patenterade lögner, varmed man bedrog folket på samma sätt som genom medeltidens trollmedel. Enda skillnaden var den, att patentmedicinen var skadligare och dyrbarare.

* Ännu så sent som år 1912 var den stora massan övertygad om att den styrde landet genom sin rösträtt. Men i verkligheten styrdes landet av de politiska partierna. I begynnelsen togo partiledarne mycket betalt av kapitalisterna för att kunna genomdriva vissa lagbestämmelser. Men snart upptäckte kapitalisterna, att det blev billigare att själva äga det politiska maskineriet och betala partiledarne.

* Att de revolutionära fick stöd av en del av de rikare och mer bildade, var en sak som jag ej kunde förstå. Det var ej det, som de sociala missförhållandena voro, som de sociala missförhållandena hade skapat.

I andra hand speglar den människan, som har skapat de sociala missförhållandena, d. v. s. människan i allmänhet.

Ta nu inte åt er, kära vänner, när jag säger, att det är du och jag, den där människan i allmänhet. Detta är emellertid ett faktum, Ett bottenfruset faktum till och med.

Erkänn alltså edra små svagheter, och hör vad jag vidare har att säga.

När ni (d. v. s. människan i allmänhet) slår upp en tidning att läsa i, vad väntar ni då finna i den?

Förströelse?

Naturligtvis. Vad annat?

Sensationsnovellen, sentimentalitetsnovellen, — det bästa ni överhuvudtaget ser efter är en humoresk. En humoresk eller en konstruerad sådan.

Ni önskar fördriva några timmar, d. v. s. ni är för lat att arbeta. Vore ni inte det, så toge ni ej vara på så dålig lektyr.

Eller ni önskar vila igen er några minuter. I så fall är det förlåtligt. Vad det känns skönt att veta, att det i alla fall inte är så stora synder, som vila på en stackares axlar!

Läser ni Jack Londons "Järnhälen," som f. n. är följetong i S. C. T.?

Jag läste denna bok första gången, när jag var en 14—15 år. Se'n har jag läst den så där en gång om året. Och den har övat ett märkligt inflytande på mig. Den som inte läst denna verklighetsroman av den store proletärprofeten Jack London, han har gått miste om mycket.

Jag har för övrigt läst ganska mycket av Londons produktion, dock har jag satt "Järnhälen" främst av allt det som kommit under mina ögon, liksom jag sätter London främst av de författare jag läst.

Ni bör läsa den!

Hur som helst, vi genomsnittsmänniskor begå svåra misstag vid val av litteratur. Vi välja vad vi lättast orka sluka, och vad vi lättast kunna smälta utan att ansträngа den intellektuella matsmältningsapparaten alltför mycket. Det är verkligen synd om oss.

Där finns boken i allmänhet också. Detektivromanen är inte len sämsta, som man skulle kunna tro.

Det finns något, som jag hatar, och det är romanen, som handlar om kärlek, lycklig och olycklig sentimental och äcklig kärlek, glödande kärlek, med lämpliga tillsatser av nattsvart svartsjuka, mord och intriger, miljonärer och tjänsteflickor.

Det är så man kan oli hängsjuk.

I bokväg kan man emellertid få välja vad man vill, och vad som är gott i bokväg finns att välja.

Strindberg!

Jo det var också ett kapitel att ge sig in på för en som jag!

Jag har visserligen läst en del strindbergsarbeten, men det är en försvinnande liten del. Vidare kan det anses vågat av en okunnig grönköling som jag att börja på att dilla om den store Strindberg. Europas mest populäre dramaturg rätt nu. Sveriges i alla tider störste.

Strindberg är storartad som snille, d. v. s. övernaturligt snille, diktarsnille.

London ger dock större behållning, vidare håller London vetenskapligt måttet, och det är mer än man kan säga om Strindberg.

Strindberg kan på ett mästerligt sätt omtala de mest ovanliga och svårbehandlade saker i den vanliga eleganta sällskapstonen.

Strindberg är den store stilisten.

Liksom London har han aldrig fallit till föga för ett ämne, hur omtåligt eller svårbehandlat det varit. London är mera frisk och naturlig, Strindbergs konklusioner vittna mestadels om ett sjukligt ursprung.

— — —.

Jag märker, att det här blir bara betydelselöst svammel, allt som allt, och vad kan man väl vänta av en grön en som jag?

Valet av litteratur har för den fattige arbetaren två sidor.

Verkligt goda böcker komma mestadels på den rike mannens läsbord, den billiga dussinromanen blir den fattiges själskost.

Den uppväxande ungdomen ur arbetsklassen börjar med detektiv- och äventyrsromaner, övergår vid mognare ålder till sentimentalitetsromaner eller kärleksdilleriet.

Ett fåtal börjar senare ägna sig åt mera själsodlande studier, medan de flesta alldeles sluta upp med att läsa.

De läsa på sin höjd titlarna över dagsnyheterna i de borgerliga drakarna de möjligtvis hålla sig med.

På sin höjd — —

Det bästa av alla flugdödare. 10 cent pr. paket, hos alla apotekare, matvaru- och diversehandlare.

Litteratur och folk i allmänhet.

För S. C. T. av Einar Cantzler

Vad folk mest av allt läser är givetvis tidningar. Det finns ju olika slag av tidningar, men det finns en tidningen i allmänhet, och om den kan sägas, att den är en kopia av individen i allmänhet, men på samma gång kan individen i allmänhet gå som fullgod kopia av tidningen i allmänhet. Mera invecklat är det ej.

Vad är då tidningen i allmänhet? Vi ha fullgod rätt att fråga så. Hurudana jag går i land med att tillfredsställa er vetgirighet i den vägen, vet jag inte själv. Ja ska emellertid försöka.

Tidningen är en spegelbild av de sociala missförhållandena och allt det oegentliga, som de sociala missförhållande ha skapat.

I andra hand speglar den människan, som har skapat de sociala missförhållandena, d. v. s. människan i allmänhet.

Ta nu inte åt er, kära vänner, när jag säger, att det är du och jag, den där människan i allmänhet. Detta är emellertid ett faktum, Ett bottenfruset faktum till och med.

Erkänn alltså edra små svagheter, och hör vad jag vidare har att säga.

När ni (d. v. s. människan i allmänhet) slår upp en tidning att läsa i, vad väntar ni då finna i den?

Förströelse?

Naturligtvis. Vad annat?

Sensationsnovellen, sentimentalitetsnovellen, — det bästa ni överhuvudtaget ser efter är en humoresk. En humoresk eller en konstruerad sådan.

Ni önskar fördriva några timmar, d. v. s. ni är för lat att arbeta. Vore ni inte det, så toge ni ej vara på så dålig lektyr.

Eller ni önskar vila igen er några minuter. I så fall är det förlåtligt. Vad det känns skönt att veta, att det i alla fall inte är så stora synder, som vila på en stackares axlar!

Läser ni Jack Londons "Järnhälen," som f. n. är följetong i S. C. T.?

Jag läste denna bok första gången, när jag var en 14—15 år. Se'n har jag läst den så där en gång om året. Och den har övat ett märkligt inflytande på mig. Den som inte läst denna verklighetsroman av den store proletärprofeten Jack London, han har gått miste om mycket.

Jag har för övrigt läst ganska mycket av Londons produktion, dock har jag satt "Järnhälen" främst av allt det som kommit under mina ögon, liksom jag sätter London främst av de författare jag läst.

Ni bör läsa den!

Hur som helst, vi genomsnittsmänniskor begå svåra misstag vid val av litteratur. Vi välja vad vi lättast orka sluka, och vad vi lättast kunna smälta utan att ansträngа den intellektuella matsmältningsapparaten alltför mycket. Det är verkligen synd om oss.

Där finns boken i allmänhet också. Detektivromanen är inte len sämsta, som man skulle kunna tro.

Det finns något, som jag hatar, och det är romanen, som handlar om kärlek, lycklig och olycklig sentimental och äcklig kärlek, glödande kärlek, med lämpliga tillsatser av nattsvart svartsjuka, mord och intriger, miljonärer och tjänsteflickor.

Det är så man kan oli hängsjuk.

I bokväg kan man emellertid få välja vad man vill, och vad som är gott i bokväg finns att välja.

Strindberg!

Jo det var också ett kapitel att ge sig in på för en som jag!

Jag har visserligen läst en del strindbergsarbeten, men det är en försvinnande liten del. Vidare kan det anses vågat av en okunnig grönköling som jag att börja på att dilla om den store Strindberg. Europas mest populäre dramaturg rätt nu. Sveriges i alla tider störste.

Strindberg är storartad som snille, d. v. s. övernaturligt snille, diktarsnille.

London ger dock större behållning, vidare håller London vetenskapligt måttet, och det är mer än man kan säga om Strindberg.

Strindberg kan på ett mästerligt sätt omtala de mest ovanliga och svårbehandlade saker i den vanliga eleganta sällskapstonen.

Strindberg är den store stilisten.

Liksom London har han aldrig fallit till föga för ett ämne, hur omtåligt eller svårbehandlat det varit. London är mera frisk och naturlig, Strindbergs konklusioner vittna mestadels om ett sjukligt ursprung.

— — —.

Jag märker, att det här blir bara betydelselöst svammel, allt som allt, och vad kan man väl vänta av en grön en som jag?

Valet av litteratur har för den fattige arbetaren två sidor.

Verkligt goda böcker komma mestadels på den rike mannens läsbord, den billiga dussinromanen blir den fattiges själskost.

Den uppväxande ungdomen ur arbetsklassen börjar med detektiv- och äventyrsromaner, övergår vid mognare ålder till sentimentalitetsromaner eller kärleksdilleriet.

Ett fåtal börjar senare ägna sig åt mera själsodlande studier, medan de flesta alldeles sluta upp med att läsa.

De läsa på sin höjd titlarna över dagsnyheterna i de borgerliga drakarna de möjligtvis hålla sig med.

På sin höjd — —

För livet.

(Skiss av Ragnar Jändel.)

Jag hade en vän något äldre än jag själv, som jag och många med mig hoppades mycket av. Han var mycket fattig, men han var ung, och vi visste att han var en stark ande som skulle uträtta stora ting i världen. Visst stod fattigdomen i vägen och hindrade hans utveckling men han ägde ort och segerkraft och skulle — så trodde vi — segra.

Mångsidiga inträssen hade han. Hans artiklar i arbetartidningarna hade en underbar förmåga att lyfta läsaren mot stjärnorna, att levandegöra de blåa idealen, att hänföra och rycke med — kort sagt: han hade en personlig och originell pänna. Men hans starkaste sida var måleriet och det var där jag trodde att han skulle nå högst. Han hade knappast läst ett och annat fragment ur konsthistorien, knappast sett ett värkligt konstverk och dock hade han, ännu ej 29-årig, skapat tavlor, vilka — för ett lekmannaförstånd åtminstone — skulle ha hedrat ett berömdare namn än hans. Han hade en liten duk som hette "Månskenskväll" — en underbar tavla. Ett mycket vanligt, nästan banalt, motiv var det: ett månbelyst hav sett ifrån stranden och därute en båt med ett ung par. Men det var något av själ och levande ande i det hela. Man tyckte sig ligga i strandens buskage och se de båda därute, se hur deras händer slöts i varandra, höra hur deras hjärtan klappade, fria från förtryck och förkonstling. Det var smekande röster, viskande vindars och blåa dimmors älvvadans — det var djup och sällsamhet över idyllen. En annan, "Vid Sylvias dödsbädd," var ett socialt motiv, en anklagelse mot samhället. Ett mörkt uselt kyffe där tomheten knapade ur vrårna.En fattig mor vid det lilla barnets dödsbädd med blickar, bedjande, trotsiga, som försökte de — ehuru fruktlöst — att gripa den illa och hålla henne kvar. Händerna knötos som till en förbannelse över det som stulit den lilla och ödelagt ett två — kanske fler — liv. Vid en sådan scen förstod man varför hatet har berättigande.

Nå — han hade många flera. En del bättre naturligtvis och en del stod visst som grep som hypnotiserade och som talade om att skaparenes unga hjärta varit med och producerat.

Plötsligt försvann han. Förgäves letade jag i tidningarna efter hans namn och förgäves sökte jag honom. Han hade rest utan att jag fick veta vart. Sen anade jag att han rest till någon central plats där han bättre kunde arbeta på utvecklingen av sina anlag och där han i tysthet idkade sina studier för att en dag framsträda ur tystnaden och göra sitt namn berömt.

Det gick ett par år och jag träffade vår unge konstnär av en händelse i en liten småstad.

Han blev nästan förlägen, men bjöd mig dock att följa sig hem.

— Du har allt många nya målningar..... framkastade jag.

— Jag målar inte numera ,sade han med en nonchalant skakning på huvudet.

— Du studerar!

—-Å, du skriver alltså.....

— Nej, jag skriver inte heller. Jag arbetar på mekaniska värkstaden, det är allt.

Jag tittade på hans hand och såg en förlofningsring ,och nu fann jag en förklaring.

— Det är alltså kärleken som har gjort det, sade jag skrattande.

— Fel, gosse! Men jag kunde inte — jag är för fattig, för dum och för stolt, och de tre egenskaperna äro svåra att övervinna för ett obetydligt konstnärsämne. Jag hade att välja mellan att leva och dö och jag..... valde det förra.

Vi ha hunnit hem till hans lilla rum och han bjöd mig en stol.

— Du vill höra mer, sade han, och det skall du få. Jag upprepar att det blev outhärdligt för mig. Du vet inte hur jag längtade, drömde arbetade och led där nere, där vi lärde känna varandra, där vi voro kamrater. Det var en period när jag arbetade som vansinnig när jag blev som det heter "inspirerad." Jag kunde sitta oppe en hel natt och arbeta till dess solen gick opp. Det gick dåligt med jobbet på fabriken dagen efter, jag var slö och oduglig och betraktades som en latmask och en sågspånsskalle. En del dagar sträjkade jag från släpet i grottekvarnen för att tillfredsställa själens fordringar, men det inbringade mig avsked på en del håll och i varje fall försämrades ekonomin därhän att jag måste undvara det nödvändigaste. Men jag arbetade — arbetade.....

Så började jag förstå att det måste bli någon ändring, att min ställning var ohållbar. Jag måste studera, få allmänbildning, nya intryck och sådant, och nu miste arbetet sitt inträsse. Då och då drevs jag visserligen till staffliet men min forna lust var splittrad och död i stort sett. Ja, var sjuk till kropp och själ och trodde ibland att jag skulle bli vansinnig. Ja, jag var det. Jag gick som i svindel och blev folkskygg och sluten och en av kamraterna kallade mig inbilsk och löjlig. De som kände mig förstod mig inte och de som förstod mig kände mig inte. "Han är styv, Thore", sade en del av mina vänner, "han målar 'stilliga' tavlor. Hade han havt pängar kanske han blivit något." De förstodo inte att jag ville "bli något", trots allt — att jag gled och kämpade och höll på att kvävas.

Det går att svälta, att hånas ,att lägga band på sin frihet ,när man ser hur man bit för bit närmar sig målet, och vet att man skall hembära segern. Men att underkasta sig allt och evigt stå på samma fläck, det går inte, det gick i varje fall ej för mig. När jag reste bröt jag med mig själv, besiöt att låta mitt livs uppslukas av tidens gråhet, bli ett nummer, en nolla. Men illusionerna spöka emellanåt och gud vet hur det går.....

— Ja, men låt oss bevara vår dröm, drömmen och människan som människa. Låt oss bevara den heliga elden, hur än livet slår.

Han ryckte på axlarna och tystnade.

— Det går inte gosse, ja gvet att det inte går.

— Nej, vilket går i detta samhälle, sade han. Livet är ju formligen ett hälvete, inte bara när det arrangeras i form av massmord på slagfälten utan också i det "normala" livet' Och finns där en som vill resa sig ur dyn en tum, så är han dömd att söndermalas.

Han skakade på huvudet, men jag såg att ögonen nickade bifall.

Jag tog avsked och gick. Ute var himmelen blå och härlig och syrener och gullrägn blommade. Gruppvis eller par om par gingo människorna, färggranna, skrattande och lekande. Uppe i fönstret stod min vän och betraktade resignerat den glada tavlan. Förmodligen mediterade han i likhet med mig över skillnaden mellan världen "sådan den är" och "sådan den synes vara."

INVECKLAD KASUS.

I Svenska boktryckareföreningens meddelanden förekommer följande rolighet:

Ombudsmannen skulle göra förfrågningar om priset på sovhytter på kanalångarne, ity att några boktryckare i Stockholm ev. ämna bege sig till internationella boktryckarekongressen i Göteborg på böljan den blå.

I hytterna finnas översäng och undersäng. Ombudsmannen hade alldeles särskilt i uppdrag att utreda priskillnaden mellan den högre och lägre sängplatsen.

Ombudsmannen: Vad är priset på hyttplats?

Biljettförsäljaren:k Högre eller lägre?

— Vad är skillnaden?

— På denna båt är det en krona; den lägre är högre än den övre. Det högre priset är för den lägre. Om herrn vill ha den lägre så är priset högre. I pris äro de högre lägre än de lägre. Med andra ord: de övre äro lägre. Många gilla dock ej de övre fast de äro lägre för den skull att de äro högre. Om herrn skall ha den övre, så måste herrn stiga upp för att lägga sig och komma ned, när herrn stiger upp. Ja, herrn kan få den lägre för priset är högre. Den övre är lägre än den lägre för den skull att den är högre. Om herrn vill ha den övre, så blir det lägre.

Ombudsmannen beslöt omedelbart tillråda boktryckarne att fara på denna båt, på vilken bjudes en dylik omväxling. Den som således vill komma högt får lågt, och den som vill stanna nere får högt. Den som kommer högt får lägre därför att det är högre. Den

Svar på tal.

Det är en allmänt känd sak, att de irländska bönderna ha ord för att vara kvicka huvuden.

Detta visste två turister, som reste i Irland, men medan den ene av dem inte hyste tvivel om riktigheten av detta påstående, så var den andre alldeles icke benägen att tro, att bönder i allmänhet kunde vara kvicka, och i synnerhet de irländska, som i regeln sägo sura ut.

Det uppstod mellan dessa två en meningsskiljaktighet, som resulterade i ett vad. De utsågo sig snart ett offer, en till utseendet hederlig bonde, till vilken den inte övertygade turisten riktade följande fråga:

— Vem av oss två tror ni djävulen toge först, om han komme?

— Mig, var svaret.

— Varför det, frågade turisten.

— Er skulle han när som helst vara säker på, svarade bonden utan att förändra en min.

Det är väl överflödigt anmärka, att den tvivlande turisten förlorade vadet.

SVENSKA CANADA-TIDNINGENS UPPLYSNINGSBYRÅ

giver GRATIS upplysningar om förhållandena för farmarbetare, hantverks- och industriarbetare, arbetsförtjänster, lediga platser, platser som önskas, land till salu, priser på land, fritt homestead land etc., etc.

Förfrågningar från Sverige och Förenta Staterna besvaras av

SVENSKA CANADA-TIDNINGENS UPPLYSNINGSBYRÅ
325 Logan Ave., Winnipeg, Man.

Buckley's 32-Day Treatment for
HAY FEVER
ASTHMA and CATARRH

We guarantee satisfactory results—you to be the judge. If you do not get relief after using one full treatment take the empty package back to your druggist and he will refund the full purchase price. Get this guaranteed treatment to-day. You have everything to gain and nothing to lose.

If doubt exists send 20c. to us for Trial Size & Special Booklet.

AT ALL DRUG STORES or by mail from
W. K. Buckley Limited, Dept. 50 142 Mutual Street, Toronto, Ontario 190

Skandinavisk Tandläkare.
DR. PHILIP A. ECKMAN
TÄNDERNAS VÅRD får icke försummas, om ni önskar behålla eder goda hälsa. Det har bevisats, att alla svåra sjukdomar komma av dåliga eller försummade tänder. — Jag står med nöje till eder tjänst och vill giva eder alla råd jag kan och vill undersöka edra tänder gratis.
Tänder utdragas smärtfritt.
OBS.! —NY LOKAL.
DR. PHILIP A. ECKMAN
204 Sterling Bank Bldg.
Hörnet Portage & Smith, Winnipeg

Kontor: 401 Boyd Building. Tel.: A3674
Bostad: 46 Alloway Ave.; Tel.: B3158
DR. M. B. HALLDORSON
SPECIALITET: LUNGSJUKDOMAR
Kontorstimmar: 11 till 12 f.m.; 2 till 6 e.m.

Dr. S. C. Peterson
SPECIALIST i Hud-, Könsoch Urin- och Veneriska sjukdomar.
401 McARTHUR BLDG.,
211 Portage Ave.
Kontorstid: 10 f.m.—8 e.m.
Telefon: A 4166

DR. BRANDSON
LÄKARE
216 Medical Arts Bldg.
Kontorstimmar från 2 till 4 endast eftermiddagen
Telef. A7067

Kontorstel.: A 3659 Bostadstel.: St. John 869
Dr. T. Glen. Hamilton
LÄKARE
210—212 Somerset Bldg., Winnipeg, Man.

NORSK TANDLÄKARE
Dr.H.B.NESS, D.D.S.,L.D.S.
Graduent från Minnesota Universitet.
414 EMPIRE BLOCK
(First & Jasper)
EDMONTON